

شرکت ملی تولیدکننده برق
دفتر پژوهش

بررسی احکام مرتبط با تولید برق در لایحه ۱۴۰۲

تحلیل موارد مرتبط با تولید برق در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ (شماره ۴)

می‌توان ادعا کرد لایحه بودجه ۱۴۰۲ در بخش احکام، از راه حل برای مشکلات تولید برق تهی است. تولید برق کشور دارای مسائل متعددی است که از یک سو منجر شده جذابیت سرمایه‌گذاری برای ساخت نیروگاه توسط بخش خصوصی از میان برود و از سوی دیگر شرایط را برای ادامه فعالیت بنگاه‌های غیر دولتی موجود دشوار ساخته است.

برخی از اهم این مشکلات که ماهیت بودجه‌ای داشته و حل آن‌ها مستلزم اصلاحاتی بر احکام بودجه است، شامل موارد زیر می‌باشند:

- **عدم امکان تهاتر مطالبات تولیدکنندگان برق از سازمان‌های زیر مجموعه وزارت نیرو با بدهی‌های مالیاتی بانکی آن‌ها:**

تا سال ۱۴۰۰، هر ساله در تبصره (۵) قانون بودجه ظرفیت‌هایی برای تهاتر مطالبات تولیدکنندگان برق از محل فروش برق به سازمان‌های زیر مجموعه وزارت نیرو با بدهی‌های مالیاتی و بانکی آن‌ها به ترتیب از طریق اسناد تسویه خزانه نوع اول و دوم فراهم می‌شد. این ظرفیت‌ها در سال ۱۳۹۷، حدود یک سوم از بدهی‌های انباشته صنعت برق را تسویه و شرایط را برای فعالیت بخش خصوصی این صنعت تسهیل کرد. در قانون بودجه ۱۴۰۱ ظرفیت‌های تهاتر از طریق صدور اسناد تسویه، جای خود را به تهاتر از محل ما به التفاوت قیمت‌های تکلیفی و تمام شده صنعت برق که در واقع طلب صنعت برق از دولت است، داد. این تغییر هرچند در عمل با مشکلاتی در اجرا رو به رو شد، اما در نهایت منجر به ابلاغ قانون اصلاح تبصره (۵) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور برای پرداخت بخشی از مطالبات صنعت برق شد. متأسفانه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ تبصره‌ای برای تهاتر تعریف نشده است و در صورت تصویب این لایحه و تبدیل آن به قانون بودجه، تولیدکنندگان برق که بالاترین میزان طلب را از وزارت نیرو دارند با مشکلات متعددی رو به رو خواهند شد که مسدود شدن حساب‌های بانکی مدیران، ناتوانی شرکت در مجامع به دلیل بدهی‌های مالیاتی و ممنوع‌الخروجی، برخی از این مشکلات هستند.

- **دیدن نشدن مکانیزم‌هایی برای تسویه مطالبات تولیدکنندگان برق:**

در دو سال گذشته و از زمانی که قانون بودجه ۱۴۰۰ شرایط را برای فروش برق به صنایع پرمصرف به نرخ ECA، فراهم کرد هر ساله در تبصره (۱۵) قانون بودجه به میزان برآوردی این منابع و تعریف مصارف آن پرداخته می‌شد که تسویه بخشی از مطالبات صنعت برق نیز یکی از مصارف مشخص شده بود. این مساله نظارت بر خرج‌کرد این منابع را برای مجلس محترم شورای اسلامی میسر می‌ساخت. در لایحه سال ۱۴۰۲ این بند از تبصره (۱۵) حذف شده و تمامی برآوردها در بودجه شرکت‌های دولتی و به شکل غیر شفاف وارد شده‌اند. در شرایطی که گزارش دیوان محاسبات از بودجه سال ۱۴۰۰ نشان می‌دهد درآمد وصول شده شرکت توانیر از محل فروش برق به صنایع در سال ۱۴۰۰، بالغ بر ۱۰ هزار میلیارد تومان

بیشتر از سقف برآورد شده قانون بودجه آن سال بوده است و بر سر قانونی بودن چگونگی مصرف این درآمد بین دیوان محاسبات، شرکت توانیر و کمیسیون انرژی مجلس شورای اسلامی اختلاف نظر وجود دارد، حذف برآورد منابع از این محل برای سال ۱۴۰۲ منطقی به نظر نمی‌رسد. شفافیت جریان مالی صنعت برق، شرط تحقق اهداف تعریف شده در اسناد بالادستی از جمله قانون مانع زدایی از توسعه صنعت برق است.

• **در نظر گرفته نشدن مکانیزم بازگشت سرمایه از محل سوخت صرفه جویی شده در طرح‌های توسعه**

نیروگاه‌ها با احداث بخش بخار:

وزیر نیرو در برنامه پیشنهادی خود برای افزایش ۳۵ هزار مگاوات در شبکه برق کشور، سهم ۱۵ هزار مگاواتی برای توسعه نیروگاه‌های موجود از طریق افزودن بخش بخار و تبدیل به سیکل ترکیبی دیده است. این مهم محقق نمی‌شود مگر با حل مشکل قراردادهای بیع متقابل و از میان برداشتن موانع موجود برای استفاده از ظرفیت‌های ماده (۱۲) قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی. از آنجا که بازگشت سرمایه‌گذاری صورت گرفته در هر دو مورد از محل سوخت صرفه جویی شده میسر است، باید در تبصره (۱) تمهیداتی برای این منظور دیده شود که متاسفانه این مورد نیز در لایحه ۱۴۰۲ مغفول مانده است.

به طور کلی می‌توان این گونه جمع‌بندی کرد که لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ در شرایط فعلی ظرفیتی برای حل مشکلات مهم تولید برق کشور ندارد و در صورتی که در کمیسیون تلفیق و صحن مجلس محترم شورای اسلامی، اصلاحاتی بر آن صورت نگیرد، سالی به مراتب دشوارتر از سال‌های گذشته در انتظار تولیدکنندگان برق و سرانجام کشور خواهد بود.